

Nr 139.

Av herr **Ericsson, Ollas, m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förfogande över viss egendom under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 99 till innevarande riksdag med förslag till lag om förfogande över viss egendom under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, föreslås en avsevärd omläggning och väsentlig skärpning av hittills gällande lagstiftning på detta område. Att under de extraordinära förhållanden, som vi nu hava, ett ingripande från statens sida i den enskilda förfoganderätten över vissa varor varit och ännu en tid är nödvändigt för att trygga befolkningens existens, är uppenbart, men det får å andra sidan ej förbises, att varje dylik åtgärd innebär ett våld emot en av de viktigaste grundpelarna för näringslivets, och särskilt jordbrukets framgångsrika bedrivande, nämligen känslan av frihet och självbestämmanderätt. Att denna tankegång är riktig, framgår med all önskvärd tydlighet av den resignation, som varit rådande ifrån allmogens sida även inför de mest genomgripande beslut och restriktioner, då man sett, att dessa varit nödvändiga i omsorgen om hela folkets väl, men även av den förbittring och harm, som gripit sinnerna, då åtgärder, som i detta avseende visat sig mindre praktiska eller onödigt stränga, kommit till utförande. Särskilt förfoganderättslagen har vid tillämpningen i många fall åstadkommit mycket missnöje, och bör därför icke på några villkor skärpas eller utsträckas mer än vad som är oundgängligen nödvändigt för folkförsörjningen under kristiden.

Det förslag, som nu föreligger, innebär i viktiga punkter en sådan skärpning; vi skola i denna motivering endast beröra ett par av dessa.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 3 saml. 56 häft. (Nr 139—141.) 1

I 2 § 1 mom. föreslås en formulering, som innebär att staten kan förordna att kreatur skola, för att minska kreatursstocken, till kronan avstås. En dylik bestämmelse utgör givetvis en kraftig skärpning av nu gällande förfoganderättslag, och att denna skärpning är onödig, därom vittnar otvetydigt den storlek vari vår svinkreatursstock nu befinner sig. Den mest betänkliga nyhet, som inluttat i detta lagförslag, är dock slutstadgandets föreskrift om att vanhävdad jordbruksegendom, som på grund av förfoganderättslagen upplåtits åt kronan eller åt annan, skall kunna hållas under beslag i ända till 15 år. Av ett dylikt stadgande följer icke allenast att de jordbrukare, som möjligen av tredska eller vårdslöshet gjort sig skyldiga till vanhävd, drabbas av lagen, utan även att personer, som genom sjukdom, fattigdom eller oförvållad brist på arbetskraft blivit urståndsatta att bruka sin jord på ett tillfredsställande sätt, kunna (visserligen mot ersättning) bliva frångagna sitt hem och sin fria näring i 15 år. Emot en dylik bestämmelse måste resas det allra kraftigaste motstånd, åtminstone från deras sida som hålla den enskildes självbestämmanderätt över sin egendom såsom ett av våra högsta nationella värden.

I stället för de skärpningar, som i propositionen föreslås beträffande ifrågavarande lag, anse vi det varit önskvärt, att en utredning blivit gjord, huruvida icke lättnader utan olägenhet i vissa avseenden varit möjliga. Då någon sådan utredning emellertid icke föreligger, inskränka vi oss till att, på grund av vad sålunda i största korthet blivit anfört, värdsamt hemställa,

att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 99 ville antaga lag om förfogande över viss egendom under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden i enlighet med den lydelse, som antogs av 1917 års riksdag, att gälla fr. o. m. den 1 april 1918 t. o. m. den 30 april 1919.

Stockholm den 5 mars 1918.

Ollas A. Ericsson.

Ivan Svensson.

K. J. Gustafsson.

J. P. Jespersen.

Birg. Jönsson.

Joh. Carlsson.

Ernst Lindblad.

Joh. Permansson.